

BR. 7. XXXIV. 20

Biuro
Rady Miasta Częstochowy

WPIĘCIO
DZIA

05.10.2020

Nr Podpis

UCHWAŁA NR ...

RADY MIASTA CZĘSTOCHOWY

z dnia 2020 r.

w sprawie nadania nazwy placowi w Częstochowie

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (jt. Dz. U. z 2020 r. poz. 713)

Rada Miasta Częstochowy uchwała:

§ 1. Nadać placowi zlokalizowanemu przy ul. Strażackiej nazwę **Plac Samuela Willenberga**.

W skład placu wchodzi działka oznaczona numerem 6/3 położona w obrębie geodezyjnym 246401_1.0188, stanowiąca własność Gminy Miasta Częstochowy.

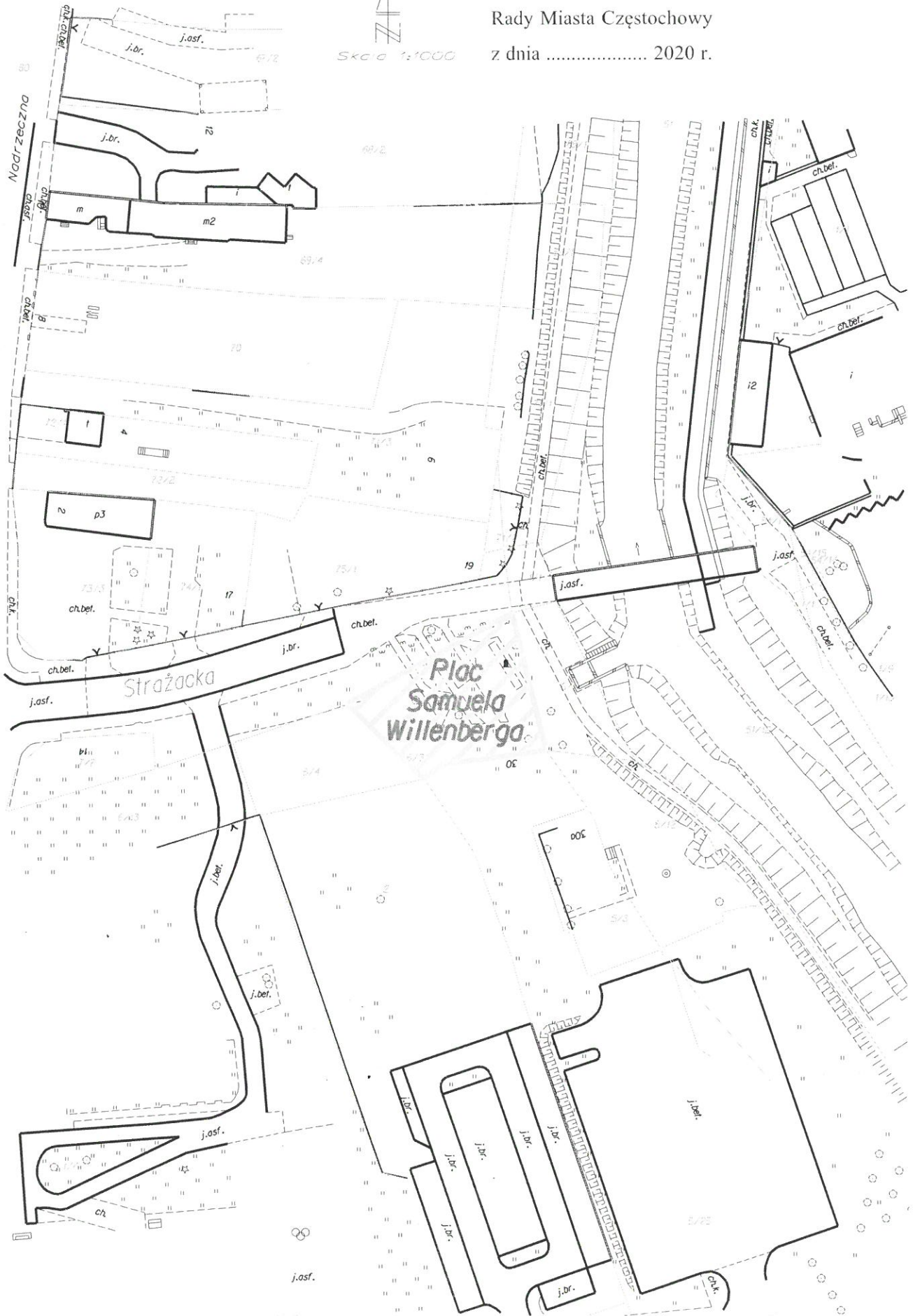
§ 2. Usytuowanie placu, o której mowa w § 1, przedstawia załącznik do uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Częstochowy.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Małda Młacka

Załącznik do uchwały Nr ..
Rady Miasta Częstochowy
z dnia 2020 r.

planta urbanistyczna

Uzasadnienie

Samuel Willenberg urodził się w Częstochowie w 1923 roku w znanej częstochowskiej rodzinie. Jego ojcem był profesor Perec Willenberg, ceniony artysta malarz i pedagog. Z chwilą wybuchu wojny 1939 roku, Samuel Willenberg w wieku 16 lat zgłosił się jako ochotnik do Wojska Polskiego. Został ciężko ranny w potyczce z Sowietami pod Chełmem. W 1940 roku rodzina Willenbergów zamieszkała w Opatowie. W październiku 1942 roku wraz z ludnością getta w Opatowie został wysłany do Treblinki. 2 sierpnia 1943 roku wziął udział w buncie więźniów Treblinki. Ranny w nogę podczas ucieczki z obozu, dotarł do Warszawy. Tam nawiązał kontakt z podziemiem i brał udział w działalności dywersyjnej.

Z chwilą wybuchu Powstania Warszawskiego wstąpił do AK. Brał udział w zdobywaniu Czeskiej Ambasady i walczył na barykadach Śródmieścia Południowego w oddziale batalionu Ruczaj.

Po upadku Powstania udekorowany orderami: Virtuti Militari V klasy, dwukrotnie Krzyżem Walecznych, Srebrnym Krzyżem Zasługi z mieczami i Złotą Odznaką Polskiej Armii Ludowej. Po zakończeniu wojny przez rok służył w Wojsku Polskim.

W 1950 roku wyjechał do Izraela, co wówczas oznaczało utratę polskiego obywatelstwa. Uczył się malarstwa, historii sztuki i rzeźby. Stworzył cykl rzeźb przedstawiających postaci i sceny z Treblinki. Swoje przeżycia z obozu opisał w książce "Bunt w Treblince" (przetłumaczona na sześć języków). Pierwsza wystawa rzeźb Willenberga rocznicy zagłady odbyła się w warszawskiej Zachęcie w 2013 roku. Z okazji 60-lecia powstania w Getcie Warszawskim. W 2014 roku prace Willenberga były prezentowane w Częstochowie dla uczczenia Zagłady Częstochowian wyznania mojżeszowego.

W 1993 roku Prezydent Lech Wałęsa udekorował Samuela Willenberga Warszawskim Krzyżem Powstańcym. W 1994 roku przywrócono Mu obywatelstwo polskie. W maju 2008 roku Prezydent Lech Kaczyński udekorował Go Krzyżem Komandorskim Orderu Polonia Restituta.

28 stycznia 2020 roku otwarto wystawę rzeźb "Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenberga" w Centrum Edukacyjnym IPN w Warszawie. 15 rzeźb, które trafiły do Warszawy z Tel Awiwu, przedstawiają najbardziej dramatyczne sceny z historii obozu zagłady w Treblince. Prezes IPN poinformował, że IPN przez rok będzie prezentował rzeźby Willenberga w Polsce: w Warszawie, Częstochowie, Lublinie, Białymstoku, Szczecinie, Gdańsku, Sobiborze, Treblince.

Ten znany na całym świecie żołnierz Wojska Polskiego, uczestnik buntu w niemieckim obozie zagłady w Treblince, Powstańca Warszawski, rzeźbiarz, był Częstochowianinem. Za w pełni uzasadnione jest zatem uhonorowanie Samuela Willenberga poprzez nadanie Jego nazwiska placowi przy ul. Strażackiej w Częstochowie. Jest to miejsce, które w sposób godny uczci pamięć słynnego Częstochowianina, choćby z uwagi na fakt, że jest on autorem Pomnika Ofiar Getta, który znajduje się w tym miejscu. Będzie to też zaszczyt dla naszego miasta.

Jolanta Ubauska

Opinia dotycząca inicjatywy nazwania obiektu miejskiego imieniem Samuela Willenberga z Ośrodka Dokumentacji Dziejów Częstochowy

Samuel Ignacy (Samek Igo) Willenberg (Wilenberg) (1923–2016), nazwisko przybrane: Ignacy Popow. Uczestnik wojny 1939, powstania w Treblince, powstania warszawskiego, artysta rzeźbiarz. Ur. 16 II 1923 w Częstochowie, był synem Pereca Willenberga i Maniefy z Popowów, bratem Ity (Hali) i Tamary (Zosi), które zginęły w Treblince.

Mieszkał z rodzicami w Częstochowie, od 1936 w Opatowie, a przed 1939 wraz z matką i siostrami w Radości k. Warszawy. W czasie wojny 1939, jako ochotnik przyłączył się na wschodzie Polski do jednego z oddziałów WP; w okolicach Chełma został ranny w potyczce z oddziałami sowieckimi. Powrócił do Częstochowy, później trafił do getta w Opatowie. Wywieziony do obozu zagłady w Treblince, uniknął śmierci i został skierowany do pracy w obozowym Sonderkommando. 2 VIII 1943 wziął udział w powstaniu w obozie i wraz z 200 więźniami zbiegł. Ukrywał się w Rembertowie k. Warszawy. Odnalazł ojca, który ukrywał się w Warszawie. W sierpniu 1944 po wybuchu powstania w Warszawie dołączył do batalionu „Ruczaj” AK; walczył w południowym Śródmieściu. We wrześniu przeszedł do oddziałów Polskiej Armii Ludowej. Po upadku powstania opuścił miasto wraz z ludnością cywilną. Znalazł się w Błoniach koło Warszawy, później należał do oddziału partyzanckiego w Puszczy Kampinowskiej. W 1945 prowadził kursy samoobrony dla młodzieży żydowskiej, poszukiwał dzieci żydowskich przechowywanych w czasie okupacji przez Polaków. Ukończył szkołę oficerską, był dowódcą lotniska w Tomaszowie pod Łodzią. W 1950 wraz z żoną wyjechał do Izraela. Mieszkał w Tel Awiwie. Pracował tam jako inżynier geodeta. Po przejściu na emeryturę (w 1993) ukończył studia z zakresu sztuk pięknych na Uniwersytecie Ludowym; tworzył głównie rzeźby w glinie i brązie, także rysował. Swoje prace przedstawiające sceny obozowe pokazywał na wystawach w różnych krajach, m.in. w Niemczech (w różnych miastach, w tym w Hamburgu i Berlinie) i w Polsce (w 2003 w Zachęcie w Warszawie, także w Częstochowie). W 2009 przy ul. Strażackiej w Częstochowie odsłonięto zaprojektowany przez niego (i Jerzego Kędzioreę) pomnik ofiar getta częstochowskiego; stanął w miejscu, skąd w 1942 deportowano Żydów z częstochowskiego getta do niemieckiego obozu zagłady w Treblince. Od 1983 wraz z grupami młodzieży z Izraela ponad 30 razy przyjeżdżał do Polski. Zrealizowano 8 filmów dokumentalnych z jego udziałem (w tym 2 polskie), w 1987 powstał film dokumentalny *Wspomnienie o Częstochowie*, w którym Willenberg opowiada o zapamiętanych miejscach i ludziach. W 1994 ponownie przyjął obywatelstwo polskie. W Częstochowie kilkakrotnie uczestniczył w zjazdach Żydów częstochowian. Był autorem wspomnień *Bunt w Treblince* (w 1986 wydana po hebrajsku, w 1991 po polsku, później po angielsku, niemiecku, hiszpańsku, francusku, japońsku, czesku i holendersku). Zm. 19 II 2016 w Tel Awiwie. Odznaczony m.in. Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari, Krzyżem Walecznych (dwukrotnie), złotą odznaką bojową Polskiej Armii Ludowej, Krzyżem Komandorskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej, Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, Srebrnym Krzyżem Zasługi.

W małżeństwie z Krystyną miał córkę Orit, architektkę (projektowała m.in. budynek ambasady Izraela w Berlinie).

Samuel Willenberg, częstochowianin, uczestnik wojny 1939, powstania w Treblince, powstania warszawskiego 1944, artysta rzeźbiarz, zasługuje na to by jego imieniem został nazwany obiekt (plac, skwer) na terenie Częstochowy.

dr Juliusz Sętowski

Ośrodek Dokumentacji Dziejów Częstochowy
Muzeum Częstochowskiego